

KÚRIA

Bfv.I.778/2014/4.szám

A Kúria Budapesten, a 2014. év július hó 8. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A garázdaság vétsége miatt folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Törvényszék 32.Bf.8240/2012/9. számú ítéletét megváltoztatja, és

a terheltet a garázdaság vétsége [1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdés] miatt emelt vád alól felmenti.

Elrendeli a bűnügyi költség címén befizetett 3400 (Háromezer-négyszáz) forint, valamint a befizetéstől a visszatérítés időpontjáig eltelt időre számított mindenkori törvényes kamatának visszatérítését a terhelt részére.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2012. január 13. napján kihirdetett 19.B.V.37082/2010/21. számú ítéletével a terheltet az ellene az 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdésébe ütköző garázdaság vétsége miatt emelt vád alól felmentette. Az 1999. évi LXIX. törvény 142. § (1) bekezdés b) pontja szerinti rendzavarás szabálysértése miatt az eljárást - elévülés címén - megszüntette. Az eljárás során lefoglalt 1 darab Uniós zászló lefoglalását megszüntette, és azt a terheltnek kiadni rendelte. Az eljárás során felmerült bűnügyi költségről akként rendelkezett, hogy azt az állam viseli.

A terhelt terhére bűnösség megállapítása, büntetés kiszabása, és

elkobzás végett bejelentett ügyészi fellebbezés folytán másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a 2012. november 14. napján kihirdetett és 2012. december 18. napján jogerős 32.Bf.8240/2012/9. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta: a terheltet bűnösnek mondta ki garázdaság vétségében [1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdés]. Ezért őt egy évi időtartamra próbára bocsátotta. A rendzavarás szabálysértése miatti eljárás megszüntetésére vonatkozó rendelkezést mellőzte. Kötelezte a terheltet a másodfokú eljárás során felmerült háromezer-négyszáz forint bünyügyi költség megfizetésére. Egyebekben az első fokú ítéletet helybenhagyta.

Az ítéleti tényállás lényege szerint a terhelt 2009. június 7. napján 18 óra 45 perc körüli időben az Európa Parlamenti választások idején megjelent a Budapest V. kerületi Kossuth téren abból a célból, hogy politikai véleményét az Európai Unió - általa korábban vásárolt - zászlajának elégetésével kinyilvánítsa. A zászlót egy öngyújtó segítségével próbálta meggyújtani, azonban a viharos idő miatt az nem lobbant lángra, a zászlón csupán egy 2X2 centiméteres égési nyom keletkezett. Cselekményét a rendőrség megszakította, és őt előállították.

A jogerős ítélet ellen a Legfőbb Ügyészség BF.921/2014. számon felülvizsgálati indítványt nyújtott be a terhelt javára a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjában írt okból, amelyben kifejtette, hogy kizárólag a nemzeti jelképek tekinthetők olyannak, melyek a garázdaság elkövetési tárgyai lehetnek. Az EU zászlaja nem minősül nemzeti jelképnek, ezért elégetése közösségellenesnek sem minősül. A garázdaság törvényi tényállása ezért nem valósult meg. Indítványozta, hogy a Kúria a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság ítéletét változtassa meg, és a terheltet az ellene garázdaság vétsége miatt emelt vád alól - bűncselekmény hiányában - mentse fel.

A felülvizsgálati indítvány megalapozott.

A Be. 416. §-ának (1) bekezdés a) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye, ha a terhelt bűnösségének megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor.

A Be. 423. § (1) bekezdése szerint ugyanakkor a felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, és a felülvizsgálati indítványban ez a tényállás nem támadható.

Erre figyelemmel a Kúria a megállapított tényálláshoz kötve van, és a felülvizsgálat során a vitatott jogkérdések kizárólag az alapeljárásban megállapított tényállás alapján bírálhatók el.

Az irányadó tényállásra is figyelemmel a felülvizsgálati indítvány előterjesztője okszerűen hivatkozott arra, hogy a garázdaság vétsége nem valósult meg.

Az 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése szerint a garázdaság vétségét az követi el, aki olyan kihívóan közösségellenes, erőszakos magatartást tanúsít, amely alkalmas arra, hogy másokban megbotránkozást vagy riadalmat keltsen, ha súlyosabb bűncselekmény nem valósul meg.

A törvényi tényállási elemek kapcsán megállapítható, hogy a zászló felgyújtásának megkísérlése, a tűz okozása egyértelműen erőszakos magatartásnak minősül. Ugyanakkor a garázdaságnak közösségellenesnek és kihívónak kell lennie. Ilyennek minősül a társadalmi együttélés szabályaival való nyílt szembehelyezkedés, a provokatív kötekedő magatartás, amelyre a társadalom tagjai félelemmel vagy megbotránkozással reagálnak. Az elkövető a közösségi együttélés szabályait leplezetlenül, gátlástalanul, nyíltan semmibe veszi, azaz feltűnést keltő, öntörvényű, jogsértő viselkedést tanúsít.

Fenti megállapításokon túlmenően a Fővárosi Törvényszék tévedett, amikor megállapította, hogy a terhelt a véleménynyilvánítás szabadságát túllépte, illetve, az Európai Unió zászlaját közösséget megtestesítő jelképnek tekintette.

Az irányadó tényállásból egyértelműen megállapítható, hogy a cselekmény elkövetésére 2009. június 7. napján az Európai Parlamenti választások idején került sor. Helyes az arra történő hivatkozás is, hogy erre az Országház előtti Kossuth téren, azaz emblemikus, a politikai vélemény nyilvános kifejezésére tradicionálisan igénybe vett színhelyen került sor.

Arra azonban az elsőfokú bíróság utalt megfelelően, hogy az elkövetési magatartásra politikai vélemény nyilvánítása érdekében került sor.

Magyarország Alaptörvényének IX. Cikk 1. bekezdése rögzíti, hogy mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához. A 4. bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának megsértésére, míg az 5. bekezdés szerint nem irányulhat a magyar nemzet, a nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértésére.

A felülvizsgált ügy kapcsán megállapítható, hogy az Európai Unió zászlajának elégetése – illetve az arra tett kísérlet – részint nem irányult mások emberi méltóságának megsértésére, továbbá nem célozta a magyar nemzet, nemzeti, etnikai, faji vagy vallási közösségek méltóságának a megsértését.

Nem hagyható figyelmen kívül az Egyesült Nemzetek Közgyűlése által 1996. december 16-án elfogadott, és az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel Magyarországon kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának 19. Cikke, melynek második pontja szerint mindenkinek joga van a szabad véleménynyilvánításra; ez a jog magában foglalja mindenfajta adat és gondolat határookra való tekintet nélküli - szóban, írásban, nyomtatásban, művészi formában, vagy bármilyen más, tetszése szerint módon történő - keresésének, megismerésének és terjesztésének szabadságát is.

Az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Rómában, 1950. november 4-én kelt és Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett egyezmény 10. Cikkének 1. pontja értelmében mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, ez a jog magában foglalja a véleményalkotás szabadságát, és az információk, eszmék megismerésének és közlésének szabadságát országhatárookra tekintet nélkül, és anélkül, hogy ebbe hatósági szerv beavatkozhatna.

Fentiek tükrében tehát azt kellett vizsgálni, hogy a terhelt egyébként erőszakosnak minősülő magatartása alkalmas-e a kihívó közösségellenesség, mint tényállási elem megállapítására.

A Legfőbb Ügyészség okszerűen hivatkozott arra, hogy a büntetőjog - és ily módon az elkövetéskor valamint elbíráláskor hatályban volt 1978. évi IV. törvény 269/A. § - a nemzeti jelkép megsértése körében kizárólag a magyar nemzeti jelképek (himnusz, zászló vagy címer) tekintetében elkövetett bűncselekményt rendelte büntetni. Hasonlóan rendelkezik egyébként a hatályos Btk. 334. §-a is.

Mindez megfelel annak az európai hagyománynak, mely szerint a nemzeti, állami jelképek megsértését Európa több országában is büntetik.

A magyar büntetőjogi szabályozásra figyelemmel azonban más nemzet, illetve az Európai Unió jelképének ilyen módon történő megsértése nem minősül bűncselekménynek.

A 13/2000. (V. 12.) AB határozat indokolásában kifejtette, hogy az Emberi Jogok Európai Bíróságának határozatai a véleménynyilvánítás szabadságának korlátozására a mások jogainak védelmét alapvetően a vallási meggyőződéssel, vallási érzéssel kapcsolatban ismerték el törvényes célként. Mindebből következően tehát az Európai Unió, mint politikai közösség jelképének felgyújtása csupán politikai véleménynyilvánítás körében, és nem a garázdaság vagy más bűncselekmény megvalósulása vonatkozásában vizsgálandó.

Az európai alkotmányos demokráciákra általában jellemző, hogy

szélesedett a véleménynyilvánítás szabadsága, és ezzel párhuzamosan szűkült a büntetőjogi védelemben részesülő jogi tárgyak köre. E védett jogi tárgyak között a demokratikus társadalmakban – a nemzeti történeti tradícióktól nem függetlenül – ott szerepelnek a nemzeti jelképek, többek között az alkotmányi szintű szabályozásból következően is.

Fentiekre figyelemmel azonban egyértelműen rögzíthető, hogy az Európai Unió zászlaja ebbe a körbe nem vonható.

A Kúria a teljesség kedvéért megjegyzi, hogy az Európai Unió zászlajának kitűzéséről, illetve felvonásáról a 2004. évi XXIX. törvény 139. §-a rendelkezik. Ezen túlmenően az európai zászló és európai lobogó használatának részletes szabályairól a 308/2004. (XI. 13.) Korm. rendelet szól. A használatra vonatkozó rendelkezéseken túlmenően egyik jogszabály sem minősíti az európai zászlót, illetve az európai lobogót nemzeti jelképnek.

Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozta azt is, hogy a szabad véleménynyilvánításhoz való jog nem csupán alapvető alanyi jog, hanem e jog objektív, intézményes oldalának elismerése egyben a közvélemény szabad kialakulásának garantálását is jelenti.

Minderre figyelemmel a terheltnek a tényállásban írt magatartása a véleménynyilvánítás szabadságának körében az Európai Unió választások időpontjában politikai véleménynyilvánításnak minősült.

A véleménynyilvánítás szabadsága a bírálat, jellemzés, nézete és kritika szabadságát foglalja magába. Büntetőjogi korlátozásba a hazai, nemzeti jelkép megsértése esetén ütközhet.

Mindezekre figyelemmel a Legfőbb Ügyészség felülvizsgálati indítványában helytállóan hivatkozott arra, hogy az AB határozatban megfogalmazott zsinórmértékre figyelemmel kizárólag a nemzeti jelképek tekinthetők olyannak, amelyek a garázdaság elkövetési tárgyai lehetnek, ugyanis az ezek elleni támadások tekinthetők csak közösségellenesnek, míg az EU zászlaja nem minősül nemzeti jelképnek.

Az EU sem vallási, sem nemzeti közösségként nem definiálható, mivel tagjai nem minősülnek természetes személynek. Mindebből következően a EU tagállamok polgárai lehetnek olyan védelmet igénylő és élvező homogén személyek, amelyek az emberi méltósághoz való alapjogba tartoznának, és mint ilyenek intézményes alapjogi szinten védeltséget élvezhetnek. Ugyanakkor közösségellenesség hiányában a nemzeti vagy vallási jelképektől különböző bármilyen más jelképek megsértése a garázdaság bűncselekményének megállapítására nem alkalmas. Nemzetközi szervezetek, politikai jelképek sértése nem érinti a bűncselekmény tárgyát.

A teljesség kedvéért a Kúria megjegyzi, hogy az állandó bírói gyakorlat szerint a garázdasághoz megkívánt kihívó közösségellenesség akkor állapítható meg, ha a terhelt az együttélés szabályainak leplezetlen, gátlástalan semmibe vételével valósítja meg cselekményét (BH 2007.283.).

A politikai véleménynyilvánítás az adott esetben a törvényi tényállás megvalósulásához megkívánt konjunktív feltételt nem meríti ki.

Mindezekre figyelemmel a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék a büntető anyagi jog szabályainak megsértésével állapította meg a terhelt bűnösségét garázdaság vétségében.

A Kúria - mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése értelmében köteles - a Be. 424. § (1) bekezdése szerint tanácsulésen eljárva a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja alapján a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 32.Bf.8240/2012/9. számú határozatát megváltoztatta, és maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.

A terheltet az ellene az 1978. évi IV. törvény 271. § (1) bekezdése szerint minősülő garázdaság vétsége miatt emelt vád alól a Be. 331. §-ának (1) bekezdése alapján a Be. 6. § (3) bekezdés a) pontjának I. tételére figyelemmel - bűncselekmény hiányában - felmentette.

A Be. 585. § (1) bekezdésének megfelelően rendelkezett esetlegesen befizetett bűnügyi költség terheltnek történő visszatérítéséről.

Az ítélet elleni fellebbezést a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a Be. 416. §-ának (4) bekezdés b) pontja kizárja.

Budapest, 2014. július 8.

Dr. Csere Katalin s.k. a tanács elnöke, Dr. Csák Zsolt s.k. előadó bíró, Dr. Soós László s.k. bíró

A kiadmány hitelül:
TóthLné
bírószági tisztviselő